

Financieel herstelplan Haaksbergen 2020

PUBLIEKSVERSIE
3 JUNI

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Publiekssamenvatting	4
Hoofdstuk 1: Aanleiding, opdrachten en werkwijze.....	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Opdracht.....	5
1.3 Werkwijze	5
Hoofdstuk 2: Begroting.....	7
2.1 Vertrekpunt (cijfermatig).....	7
2.2 Aanpassingen en actualisatie bestaande begroting (spoor 1)	7
2.3 Ombuigingen (spoor 2)	10
2.4 Actie 'on hold' (spoor 3)	20
2.5 Totaaloverzicht	21
Hoofdstuk 3: Algemene reserve	22
Hoofdstuk 4: Conclusies en aanbevelingen.....	23

Inleiding

Op 20 mei heeft het college van B&W het Financieel Herstelplan Haaksbergen 2020 aangeboden aan de gemeenteraad. Over de inhoud van dit plan heeft veelvuldig afstemming plaatsgevonden met de toezichthouder, de provincie Overijssel.

U leest nu de publieksversie van het Financieel Herstelplan Haaksbergen 2020. Deze publieksversie moet toegankelijker zijn voor onze inwoners. Daarmee komen we tegemoet aan een wens die onder meer kenbaar is gemaakt tijdens de inspraakavonden die we hebben georganiseerd voor inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Het moet duidelijker, werd gezegd. Net als de insprekers vinden wij het belangrijk dat onze inwoners onze plannen begrijpen. Met deze publieksversie van het herstelplan hopen wij hieraan bij te dragen.

De versie van het Financieel herstelplan die het college aan de gemeenteraad heeft aangeboden is het officiële document, waarover de gemeenteraad op 17 juni vergadert en besluit. Daar waar mogelijk verschillen worden geconstateerd tussen de officiële versie van de raad en deze publieksversie is de versie van de gemeenteraad leidend. Deze publieksversie is uitsluitend bedoeld om op een begrijpelijke manier te schetsen wat het college voorstelt voor financieel herstel. Ten opzichte van de versie voor de gemeenteraad hebben we een inhoudsopgave en publiekssamenvatting toegevoegd. Daarnaast hebben we tabellen verduidelijkt en lastige woorden vervangen door begrijpelijker taal. Mocht u bij het lezen van het plan toch nog stuiten op onduidelijkheden of vragen hebben, dan horen wij dat graag.

College van B&W

Publiekssamenvatting

De gemeente Haaksbergen werd eind 2019 onder preventief toezicht gesteld door de provincie Overijssel. De gemeente kreeg van de provincie twee opdrachten: werk aan een goed evenwicht tussen inkomsten en uitgaven in de begroting én zorg dat Haaksbergen op termijn weer voldoende reserves heeft. De afgelopen maanden hebben het college, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie met elkaar aan deze opdrachten gewerkt. Het resultaat is een financieel herstelplan, dat de basis vormt voor een aangepaste Begroting 2020.

Eind vorig jaar liet de begroting voor het jaar 2020 een tekort van 2,1 miljoen euro zien. Ook de vooruitzichten op de langere termijn waren niet rooskleurig. Dit herstelplan moet gezien worden als eerste stap richting een gezonde financiële huishouding van de gemeente. Daarbij zijn de inkomsten en uitgaven in balans en zijn er voldoende reserves om op terug te vallen, zoals een huishouding ook spaargeld heeft om kapotte apparatuur te vervangen.

Dit herstel gaat gepaard met veranderingen en pijn op meerdere fronten. Dat realiseert het college zich ook. Tegelijkertijd is ingrijpen ook noodzakelijk. Als de gemeente Haaksbergen zelfstandig wil blijven en financieel gezond wil worden, dan moet orde op zaken gesteld worden. Er moeten keuzes gemaakt worden. Waarop kan bespaard worden? Hoe kunnen we inkomsten verhogen? In dit herstelplan stelt het college tal van keuzes over de periode 2020 tot 2023 voor.

De afgelopen weken heeft het college geluisterd naar de opvattingen van de gemeenteraad via een raadspeiling. Daarbij is geïnventariseerd welke keuzes bespreekbaar zijn. Ook heeft het college naar de opvattingen van de provincie geluisterd en die verwerkt in dit plan. Op 19 en 20 mei waren er inspraakavonden voor inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Daarnaast hebben Haaksbergenaren mails gestuurd naar het college met hun reactie. Burgemeester en wethouders danken iedereen hartelijk voor hun inbreng. In een reactienota is weergegeven wat het antwoord is van het college op de diverse reacties.

Hoofdstuk 1: Aanleiding, opdrachten en werkwijze

1.1 Aanleiding

De gemeente Haaksbergen is op 17 december 2019 door de provincie Overijssel onder preventief toezicht geplaatst. Aanleiding daarvoor was het feit dat de Begroting 2020 naar oordeel van de provincie niet structureel en reëel in evenwicht was. Enerzijds heeft de gemeente te maken met een stijging van de uitgaven door oplopende tekorten in het sociaal domein en anderzijds was de gemeente niet bereid de inkomsten door een verhoging van de gemeentelijke belastingen voldoende op te hogen. De provincie heeft vastgesteld dat de Begroting 2020, inclusief de meerjarenraming 2021-2023, geen structureel en reëel evenwicht kent. Bovendien zou de algemene reserve naar verwachting negatief worden. Hiermee is er geen weerstandscapaciteit meer om mogelijke risico's op te vangen. Dit heeft ertoe geleid dat de provincie de gemeente Haaksbergen onder preventief toezicht heeft geplaatst.

1.2 Opdracht

Het is de verantwoordelijkheid van de raad (een pakket van) maatregelen te treffen om het structureel en reëel begrotingsevenwicht te herstellen. In dat kader hebben wij met de toezichthouder afgesproken om vóór 1 juli 2020 met een financieel herstelplan te komen. Dit leidde tot twee concrete opdrachten:

1. Zorg voor herstel van het structureel en reëel begrotingsevenwicht.
2. Zorg ervoor dat Haaksbergen over uiterlijk zes jaar over voldoende weerstandsvermogen beschikt door een algemene reserve van 3 miljoen euro op te bouwen.

Aanbevelingen

Het Financieel herstelplan Haaksbergen 2020 beperkt zich niet alleen tot zaken van financieel-technische aard, maar wordt daarnaast afgesloten met een hoofdstuk, waarin een aantal beleidsmatige aanbevelingen wordt gedaan. Die aanbevelingen moeten opgepakt worden zodra de gemeenteraad én de provincie met het Financieel herstelplan Haaksbergen 2020 hebben ingestemd.

1.3 Werkwijze

Plan van aanpak

Voor de uitvoering van boven geformuleerde opdracht 1 is voor een aanpak langs drie sporen gekozen:

- **Spoor 1:** Aanpassingen en actualisatie van de bestaande begroting
- **Spoor 2:** Een takenverkenning. Dit houdt in dat samen met de ambtenaren is gezocht naar bezuinigingsmogelijkheden en deze zijn aan het college en de gemeenteraad voorgelegd. Zij hebben de voorstellen gewogen en keuzes gemaakt, met als uitkomst een pakket aan voorgestelde bezuinigingsmaatregelen

- **Spoor 3:** Actie 'On Hold' in 2020: voorstellen met financiële consequenties worden op voorstel van de werkgroep preventief toezicht wel/niet "On Hold" gezet. Dat wil zeggen dat bepaalde activiteiten voorlopig niet plaatsvinden.

1.3.1 Vertrekpunt op basis van de beoordeling van de begroting

Voordat begonnen kan worden met de aanpak langs de drie sporen, wordt het vertrekpunt geschetst, waarbij is uitgegaan van:

- De door de raad vastgestelde Begroting 2020
- De door de raad vastgestelde moties en amendementen
- De meest recente stand van de algemene reserve.

Deze gegevens zijn beoordeeld door de provincie met als uitkomst het hieronder weergegeven vertrekpunt.

Tabel 1 De financiële startpositie van de gemeente Haaksbergen:

Jaar	2020	2021	2022	2023
Begroot saldo op 1 januari	€-2.114.870	€-417.760	€ 1.124.759	€ 1.272.841

1.3.2 Raadspeiling

Een van de uitgangspunten was de raad gedurende het proces mee te nemen en ook, vanuit zijn kaderstellende rol, actief te betrekken. Dit heeft vorm gekregen door het houden van een raadspeiling (zie paragraaf. 2.3).

1.3.3. Algemene reserve

Zoals hiervoor al gemeld werd Haaksbergen geconfronteerd met een negatieve algemene reserve. De stand van de reserve was op 1 januari 2020 - € 297.000. De peildatum voor dit herstelplan is 1 mei 2020. Haaksbergen is nog steeds in afwachting van het oordeel van de accountant over de Jaarrekening 2019 en vooruitlopend daarop wordt er geen uitspraak over het saldo gedaan.

Hoofdstuk 2: Begroting

2.1 Vertrekpunt (cijfermatig)

Uit tabel 1 (zie paragraaf 1.3.1.) vormt het vertrekpunt de niet goedgekeurde begroting 2020 met een saldo van € -2.114.870. Voor de uitvoering van de opdrachten is gekozen voor een aanpak langs drie sporen. In dit hoofdstuk zal hier nader op in worden gegaan.

2.2 Aanpassingen en actualisatie bestaande begroting (spoor 1)

De begroting 2020 is met hulp van de budgethouders kritisch doorlopen. Bij alle begrotingsposten is stilgestaan en is de noodzaak ervan opnieuw bepaald. Dit heeft tot de nodige aanpassingen geleid, waarvan de belangrijkste aanpassingen hieronder in tabel 2 vermeld staan.

Tabel 2: Overzicht van de belangrijkste aanpassingen en actualisatie van de begroting, ingedeeld per begrotingsprogramma.

Ter verduidelijking de portefeuillehouders zij als volgt afgekort: RW=burgemeester Rob Welten, LK=wethouder Louis Koopman, JHS=wethouder Jan-Herman Scholten en AP=wethouder Antoon Peppelman.

Nr	Porth	Omschrijving	2020	2021	2022	2023
		Programma 0 Bestuur	X €1.000	X €1.000	X €1.000	X €1.000
1	LK	Stijging accountantskosten	-10	-10	-10	-10
2	RW	Bijstelling uitkeringen voormalig personeel o.b.v. werkelijke kosten 17/18/19	158	158	158	158
3	RW	Bijstelling opleidingen en advieskosten op basis van werkelijke kosten	136	136	150	150

4	LK	Deze stelpost onvoorzien wordt niet ingezet. De stelpost onvoorzien o.b.v. financiële verordening wordt gehandhaafd.	120	117	117	117
5	LK	Temporiseren van automatisering	175	75	75	75
		Diverse kleine mutaties en correcties	383	190	66	-229
		Totaal	962	666	556	261
		Programma 1 Veiligheid				
6	JHS	Verhogen van het budget integraal handhavingsprogramma en veiligheid op basis van werkelijke kosten	-10	-10	-10	-10
7		Diverse kleine mutaties en correcties	-2	-2	-2	-2
		Totaal	-12	-12	-12	-12
		Programma 2 Verkeer en vervoer				
8	JHS	Het verlagen van de gemeentelijke bijdrage aan het onderhoud van wegen i.v.m. het ontvangen van een bijdrage van andere overheden	35	5	5	5
9	JHS	Het verlagen van het gemeentelijk budget voor stortingskosten i.v.m. de straatreiniging, omdat deze in werkelijkheid al een aantal jaren lager uitvallen	18	18	18	18
10		Diverse kleine mutaties en correcties	5	5	5	5
		Totaal	58	28	28	28
		Programma 3 Economie				
11	LK	Het budget beschikbaar voor de energielasten van de warenmarkt wordt in overeenstemming gebracht met de werkelijkheid	4	4	4	4
12		Diverse kleine mutaties en correcties	-15	35	35	35
		Totaal	-11	39	39	39
		Programma 4 Onderwijs				
13	AP	Herstel foutieve administratieve verwerking van rijksmiddelen lokaal onderwijsbeleid	210	200	200	200
14	AP	Afschrijvingslasten basisonderwijs zijn gecorrigeerd	105	427	24	24
15	AP	Toename kosten uitvoering wettelijke taken lokaal onderwijsbeleid (o.a. VVE)	-90	-90	-90	-90
16		Diverse kleine mutaties en correcties	110	-76	-27	412
		Totaal	335	461	107	545

		Programma 5 Sport en cultuur				
17	AP	<u>Onderhoud gemeentelijke accommodaties.</u> Het ophogen van het onderhoudsbudget van sporthal de Els, evenementenhal de Bouwmeester en theater de Kappen	-28	-28	-28	-28
18	AP	De huurinkomsten van het Kulturhus over de periode 1 jan tot 1 mei 2020 komen niet binnen	-57	6	6	6
19	AP	Binnen recreatie en toerisme is de bijdrage in de Gemeenschappelijke Regeling verlaagd en aangepast naar het werkelijke niveau. De gevolgen van het achterblijven van de groenuitgifte zijn verwerkt	40	40	40	40
20		Diverse kleine mutaties en correcties	32	70	65	64
		Totaal	-13	88	83	82
		Programma 6 Sociaal domein				
21		Bijstandverlening - bijstellen van de budgetten van inkomsten en uitgaven naar niveau werkelijke uitgaven in 2017, 2018 en 2019	301	409	518	346
22		WMO - bijstelling van de budgetten van inkomsten en uitgaven naar het niveau van werkelijke uitgaven 2017, 2018 en 2019	88	116	99	54
23		Bijstelling middelen voor jeugdhulp	-443	-509	-492	-334
24		Bijstelling van middelen voor loonkostensubsidie re-integratie	-85	-114	-144	-174
25		Bijstelling schuldhulpverlening naar niveau van werkelijke uitgaven 2017, 2018 en 2019	0	-90	-80	-80
26		Bijstelling Sociale Werkvoorziening naar niveau van werkelijke uitgaven 2017, 2018 en 2019	0	275	174	232
27		Bijstelling van het budget voor werkgelegenheidsinitiatieven	138	0	0	0
28		Diverse overige verschillen	-18	-26	38	24
		Totaal	-19	61	113	68
		Programma 7 Volksgezondheid				
29		Diverse kleine mutaties en correcties	-26	-26	-26	-26
		Totaal	-26	-26	-26	-26
		Programma 8 Volkshuisvesting				
30	RW	<u>Leges en rechten vergunningen.</u>	-20	-20	-20	-20

		De opbrengsten van derden en afkomstig van de leges rechten en vergunningen gekoppeld aan ruimtelijke ordening en nutsvoorzieningen aanpassen naar het niveau van de werkelijke inkomsten over de jaren 2017/18/19.				
31	JHS	De hoogte van de budgetten voor adviezen en diensten derden bij zowel ruimtelijke ordening als bij plattelandsontwikkeling bijstellen naar het niveau van de werkelijke uitgaven over de jaren 2017, 2018 en 2019.	10	10	10	10
32		Diverse kleine mutaties en correcties	-109	-224	-149	-74
		Totaal	-119	-234	-159	-84
		Totaal generaal spoor 1	1.154	1.071	728	902

Uit deze tabel blijkt dat spoor 1 in totaal tot een aanpassing van de begroting 2020 leidt van € 1.154.000. Bovendien bleek de opgave waar Haaksbergen voor staat binnen het sociaal domein deel uit te maken van de begroting, zonder dat deze al concreet is ingevuld. In overleg met de toezichthouder is deze geschrapt binnen de begroting (zie tabel 3).

Tabel 3: Overzicht van de begroting met aanpassing voor de opgave sociaal domein

Nr	Porth	Omschrijving	2020	2021	2022	2023
		Programma 0 Bestuur	X €1.000	X €1.000	X €1.000	X €1.000
	AP	Opgave voor het sociaal domein	-175	-575	-1.000	-1.300

2.3 Bezuinigingsvoorstellen (spoor 2)

Dit spoor omvat alle voorstellen, die om een besluit van de gemeenteraad vragen. Dit kunnen zowel voorstellen voor bezuinigingen als voorstellen voor nieuw beleid zijn.

Raadspeiling

Om tot bezuinigingsvoorstellen te komen, zijn alle onderdelen van de begroting met de budgethouders van een onderdeel (taakveld) kritisch doorgenomen. Daarbij werd op voorhand niets van bezuinigingen uitgesloten en is vervolgens gekeken wat maximaal en wat redelijkerwijs binnen het betreffende onderdeel kan worden bezuinigd. Dit heeft geleid tot 65 bezuinigingsvoorstellen van ambtelijke zijde. Deze voorstellen zijn, zonder dat het college van B&W hierover een standpunt heeft ingenomen, in een raadspeiling voorgelegd aan de raadsfracties. Bij elk voorstel hebben zij aangegeven of het voorstel wat hen betreft verder uitgewerkt mag worden, nader uitgezocht moet worden of van bezuinigingen wordt is uitgesloten.

Afwegingskader

Met de uitkomst van de raadspeiling in de hand heeft het college bij zijn keuzes zich telkens de volgende vraag gesteld: Wat voor gemeente wil Haaksbergen zijn en waarin onderscheidt Haaksbergen zich van omliggende gemeenten, waardoor het voor mensen aantrekkelijk is om voor Haaksbergen te kiezen?

In willekeurige volgorde kiest het college van Haaksbergen **WEL** voor:

1. Gemeente die over een langere periode financieel gezond is, die in control is, waar de basis op orde is en die expliciet beleidskeuzes durft te maken.
2. Onderwijsgemeente met zowel basis- als voortgezet onderwijs.
3. Sportgemeente, die zich richt op de breedtesport, met een voorzieningenaanbod dat bestaat uit voldoende binnen- en buitensportaccommodaties van kwalitatief goed niveau.
4. Gemeente die subsidies verstrekt, waarbij het niet langer vanzelfsprekend is dat men hier jaarlijks voor in aanmerking komt, maar waarbij de subsidie meer en meer gekoppeld wordt aan prestaties en/of activiteiten van de organisatie. Bovendien zullen subsidies steeds vaker in de vorm van een (incidentele) opstartsubsidie worden verstrekt.
5. Gemeente die uitgaat van de eigen kracht van haar inwoners. Zij zijn in eerste instantie op zichzelf en het eigen netwerk aangewezen bij problemen. Pas als dit netwerk tekortschiet, kan een beroep op de gemeente worden gedaan. Een gemeente met oog voor de zwakkeren in onze samenleving. Iedereen moet de mogelijkheid hebben mee te doen en daar waar zij dat zelf om (financiële) redenen niet kunnen, kan een beroep op het minimabeleid van de gemeente worden gedaan. Specifieke aandacht is er door de aanwezigheid van een kindpakket voor de deelname van kinderen en jeugdigen.
6. Gemeente die door wil groeien naar het zijn van een netwerkgemeente. Kenmerkend daarvoor is dat Haaksbergen nog meer wil samenwerken met inwoners, maatschappelijke organisaties en ander (regio-) gemeenten. Een samenwerking die, afhankelijk van het beleidsterrein en de samenwerkingspartner, diverse vormen aan kan nemen.
7. Gemeente met een veilig en schoon woonklimaat in een groene omgeving. Het accent ligt daarbij op het handhaven van het huidige (onderhouds)niveau, maar er is geen ruimte voor nieuwe investeringen.

En kiest het college van Haaksbergen **NIET** voor:

8. Gemeente met een compleet cultuuraanbod. Haaksbergen erkent dat andere plaatsen, zoals Delden, Diepenheim en Ootmarsum, zich op dit terrein al nadrukkelijk geprofileerd hebben en andere grote voorzieningen, zoals een bioscoop en theater, zijn in Enschede en Hengelo in voldoende mate voorhanden. Echter, kinderen in aanraking laten komen met én een bepaald basisniveau meegeven is wel gewenst (bijvoorbeeld Voor en Vroegschoolse Educatie en Algemene Muzikale Vorming binnen het basisonderwijs).

9. Gemeente die vooroploopt op terrein van duurzaamheid. Door een gebrek aan financiële middelen moet Haaksbergen zich richten op realisatie van wat is overeengekomen op lokaal, regionaal en landelijk niveau.
10. Gemeente die door wil groeien naar regiegemeente: een gemeente in sterk afgeslankte vorm, die zich richt op beleidsontwikkeling en regie en uitvoering aan derden overlaat.

Met de uitkomst van de raadspeiling en de hierboven geformuleerde afwegingscriteria is het college van B&W, samen met het MT en de projectleider, vervolgens aan de slag gegaan om de zoekrichtingen te wegen en te beoordelen met het doel om te komen tot een afgewogen pakket van bezuinigingsmaatregelen. Het resultaat staat in tabel 4 vermeld.

Tabel 4: Overzicht van de bezuinigingsvoorstellen en voorstellen nieuw beleid, ingedeeld per begrotingsprogramma.

Toelichting op tabel 4: De bezuinigingsvoorstellen leveren geld op en zijn dus positief. De voorstellen voor nieuw beleid kosten geld en zijn dus negatief. Daarnaast is in kolom 3 de score van de raadspeiling opgenomen, waarbij eerst de voorstemmers staan vermeld en daarna de tegenstemmers. Het maximale aantal is 19 (raadsleden). Mocht het totaal lager dan 19 uitkomen, dan betekent dit dat een aantal raadsleden dit voorstel nog nader uitgezocht willen hebben.

Nr	PH	Raad score	Omschrijving	2020	2021	2022	2023
			<u>Programma 0 Bestuur</u>	X€1000	X€1000	X€1000	X€1000
1	RW	nvt	<u>Budget extra personeel</u> Het opvoeren van een budget voor het aantrekken van extra personeel op noodzakelijke posities	-500	-300	-300	-300
2	RW	nvt	<u>Stelpost ziekteverzuim</u> Het ophogen van het budget voor ziekteverzuim tot structureel € 200.000	-75	-25	-200	-200
3	LK	nvt	<u>Stelpost weerstandsvermogen</u> Het opvoeren van een stelpost voor het op peil brengen van de algemene reserve	0	-1.000	-1.000	-1.000
4	RW	19-0	<u>Korten werkbudget B&W</u> Betreft adviezen en diensten van derden, inkoop materialen en reizen verblijfkosten; werkelijk is sprake van onderschrijving	3	3	3	3
5	JHS	19-0	<u>Verhuur gemeentehuis</u>	8	11	11	11

			Domijn nieuwe huisgenoot, naast politie, GGD en Wijkkracht/Noaberpoort				
6	RW	19-0	<u>Korten abonnementen, lidmaatschappen, etc. etc.:</u> Naast verplichte lidmaatschappen, abonnementen is er organisatiebreed voldoende ruimte voor een korting.	10	20	20	20
7	RW	15-2	<u>Communicatiebudgetten</u> Organisatiebreed is er ruimte binnen communicatiebudgetten	5	10	10	10
8	RW	15-2	<u>GemeenteNieuws</u> Van vier terugbrengen naar twee pagina's	5	12,5	12,5	12,5
9	LK	7-4	<u>OZB</u> Voorstel tot verhoging van de OZB naar het niveau ten opzichte van 2019: 25% stijging voor woningen en 35% voor niet-woningen en daarmee inkomsten te verhogen.	0	800	800	800
			Totaalprogramma 0	-544	-469	-644	-644
			Programma 1 Veiligheid				
10	RW	14-3	<u>Werkbudget veiligheid</u> Budget voor activiteiten Week van de Veiligheid, inbraakpreventie en communicatie; hiervoor kan ook beroep op centrale budgetten worden gedaan	4	8	8	8
			Totaalprogramma 1	4	8	8	8
			Programma 2 Verkeer en vervoer				
11		17-0	<u>Led-verlichting</u> Aanbestedingsvoordeel en energiebesparing	8	11	11	11
12		16-0	<u>Straatmeubilair;</u> Beperken tot onderhoud, geen vervanging en uitbreiding	5	10	10	10
13		15-0	<u>Advieskosten verkeer</u> Omvang budget laat ruimte voor bezuiniging	5	5	5	5
			Totaalprogramma 2	18	26	26	26
			Programma 4 Onderwijs				
14	JHS		<u>Fusie basisonderwijs.</u>	0	-50 vbk	-130	-130

			Het moment waarop het financieel herstel is geslaagd en er sprake is van een situatie met een evenwichtige begroting en voldoende weerstands-capaciteit zal bepalend zijn voor het oppakken van het project fusie dr. Ariënschool/de Holthuizen.				
15	JHS		<u>Nieuwbouw Het Assink</u> Het moment waarop het financieel herstel is geslaagd en er sprake is van een situatie met een evenwichtige begroting en voldoende weerstands-capaciteit zal bepalend zijn voor het oppakken van het project (ver)-nieuwbouw van Hett Assink.				-50 Voorbe- reidings- krediet
16	AP		<u>Vervoer gymnastiekonderwijs</u> De spreiding van scholen over Haaksbergen en de spreiding van gymlokalen maakt door logisch te combineren een bijdrage van gemeentezijde overbodig.	8	18	18	18
			Totaalprogramma 4	8	-32	-112	-162
			Programma 5 Sport, cultuur en recreatie				
17	AP	15-0	<u>Sportgala</u> Stoppen, want past niet in tijd van bezuinigingen	5	5	5	5
18	LK	9-2	<u>Subsidies culturele organisaties</u> Met de komst van een nieuwe subsidieverordening wordt de situatie per organisatie opnieuw bekeken.		38 max	38 max	38 max
19	AP	8-7	<u>Subsidie muziekonderwijs.</u> Met de komst van een nieuwe subsidieverordening wordt de situatie per organisatie opnieuw bekeken. De subsidie is maximaal € 67.500.	0	pm	pm	pm
20	AP	15-0	<u>Mede-organisatie culturele evenementen</u> Gelet op de keuze van het college (zie criteria 3 en 8), versterkt door de score uit de raadspeiling, staat een gemeentelijke bijdrage voor de toekomst op losse schroeven. Met de komst van een nieuwe	8	15	15	15

			subsidieverordening wordt de situatie opnieuw bekeken				
21	AP	11-8	<u>Cultuureducatie</u> Met de komst van een nieuwe subsidieverordening wordt de situatie opnieuw bekeken	0	9	9	9
22	JHS	15-0	<u>Groenverkoop</u> Het belangrijkste kenmerk van een netwerkgemeente is dat er op allerlei terreinen wordt samengewerkt. Door een deel van het gemeentelijk groen te verkopen, nemen inwoners de verantwoordelijkheid voor onderhoud en kwaliteitsniveau over van de gemeente en dragen ook zij bij aan criterium 6: een schoon en veilig woonklimaat in een groene omgeving. Bijkomend voordeel is dat er extra inkomsten worden gegenereerd.	5	10	10	10
23	JHS	10-3	<u>Speelvoorzieningen</u> Beperken tot onderhoud, geen vervanging en uitbreiding	10	20	20	20
24	LK	11-7	<u>Leader</u> Voor een Leader-aanvraag is men altijd afhankelijk van een particulier initiatief, dat aan een aantal voorwaarden moet voldoen. Vervolgens biedt de regeling de mogelijkheid om extern budget te verwerven, maar is ook altijd sprake van een gemeentelijke bijdrage. Het college wil een budget voor lokale initiatieven opnemen, waar ook Leader gebruik van kan maken.	20	25	25	25
25	AP	10-5	<u>Festiviteiten</u> Gelet op de keuze van het college (zie criteria 3 en 8), versterkt door de score uit de raadspeiling, staat een gemeentelijke bijdrage voor de toekomst op losse schroeven. Met de komst van een nieuwe subsidieverordening wordt de situatie opnieuw bekeken	10	18	18	18
			Totaalprogramma 5	58	140	140	140
			Programma 6 Sociaal domein				

26	AP		<u>Taakstelling Sociaal domein</u> Dit betreft het elimineren van het niet-gerealiseerde deel van de taakstelling voor het sociaal domein uit de begroting en het overeind houden van het gerealiseerde deel.	50	130	130	130
27	AP	5-0	<u>Wijkgericht werken</u> Goede contacten met inwoners worden belangrijk gevonden; daarom blijft de basissubsidie in stand. Het college wil een budget voor lokale initiatieven opnemen, dat ook voor wijkgericht werken gebruikt kan worden.	20	40	40	40
28	AP	6-0	Meer <u>algemene voorzieningen</u> door vergelijkbaar aanbod te houden. Maakt onderdeel uit van het sociaal domein	5	13	13	13
29	AP	16-2	<u>Haaksbergse Uitdaging</u> De Haaksbergse Uitdaging is nu echt een organisatie waarvoor geldt dat de bijdrage vanuit de gemeente als opstartsubsidie (van tijdelijke aard) dient te worden beschouwd en dit succesvolle evenement wordt in staat geacht zichzelf te financieren.	10	10	10	10
30	AP	8-3	<u>Subsidies jeugdwerk</u> Met de komst van een nieuwe subsidieverordening wordt de situatie per organisatie opnieuw bekeken.	0	19 max	19 max	19 max
31	AP	18-0	<u>Jeugdtraad</u> Inbreng van jeugd op onderwerpen kan op een andere wijze geregeld worden. Het optuigen van een vaste structuur hiervoor is niet nodig en niet meer van deze tijd.	2	2	2	2
32	AP	10-5	<u>Verkiezing Vrijwilliger van het jaar</u> Vrijwilligerswerk wordt belangrijk gevonden, maar een aparte avond hiervoor past niet in een tijd van bezuinigen. Onderzocht wordt een combinatie met de nieuwjaarsreceptie.	6	6	6	6
33	AP	11-2	<u>Subsidies vrijwilligersorganisaties</u>	0	10 max	10 max	10 max

			Met de komst van een nieuwe subsidieverordening wordt de situatie per organisatie opnieuw bekeken.				
34	AP	19-0	<u>Campagne "Lang zult u leven"</u> Campagne is inmiddels gestopt. Inwoners zijn bekend met de inhoud.	15	15	15	15
35	AP		<u>Opleidingsbudget</u> Dit betreft een correctie van een dubbeling.	10	10	10	10
36	AP	10-5	<u>Toegang jeugd en Wmo</u> Gelet op het werkelijk gebruik van dit budget kan de gemeente dit bedrag ergens anders voor inzetten.	20	20	20	20
			Totaalprogramma 6	138	275	275	275
			Programma 7 Volksgezondheid				
37	JHS	12-0	<u>Natuurbegraafplaatsvelden</u> Dit voorstel speelt in op de vraag naar natuurbegraafplaatsen.	10	15	20	25
38	JHS	12-0	<u>Reservering natuurbegraafplaats</u> Zie vorige item.	3	5	8	10
39	JHS	12-0	<u>Begraafplaatsadministratie</u> Het op peil brengen van de administratie en mensen aanschrijven i.v.m. hun begraafplaats (verlenging of vrijval) levert middelen op.	1	2	2	2
			Totaalprogramma 7	14	22	30	37
			Programma 8 Volkshuisvesting				
40	JHS	14-5	<u>Bestemmingsplannen</u> Inkomsten verhogen door hogere leges voor zowel particulieren als bedrijven	3	5	5	5
41	JHS	12-5	<u>Plattelandsontwikkeling</u> Overeenkomstig criterium 7 geldt ook hier: inzet op het huidige, geen nieuwe ontwikkelingen.	10	10	10	10
42	JHS	16-0	<u>Invoering Omgevingswet</u> De invoering van de Omgevingswet is met een jaar uitgesteld. De planning is daarop aangepast.	210	150	40	40
			Totaalprogramma 8	223	165	55	55

			Totaal nieuw beleid en bezuinigingen	-81	135	-222	-265
--	--	--	---	------------	------------	-------------	-------------

*Voor de nummers 18, 19, 20, 21, 27, 30 en 33 geldt dat het college een nieuw subsidiestelsel in wil voeren. Het jaarlijks krijgen van een vast bedrag of een bijdrage per lid zal daarbij als subsidiegrondslag verlaten worden en subsidies zullen meer gekoppeld worden aan prestaties of activiteiten. Ook zal een subsidie vaker tijdelijk van aard zijn en in de vorm van een aanjaagsubsidie worden verstrekt. Deze nieuwe subsidiesystematiek zal in werking moeten treden vóór de behandeling van de Beleidsbegroting 2021-2024 in het najaar 2020.

Tabel 5 Overzicht van de bezuinigingsvoorstellen die niet door het college zijn overgenomen.

nr	PH	Raad score	Omschrijving	2020	2021	2022	2023
			Programma 0 Bestuur				
1	RW	6-4	Eén <u>wethouder minder</u> in de volgende periode				
2	RW	1-8	<u>Intergemeentelijke samenwerking</u> (Euregio/Regio Twente). Met de raad is het college van mening dat intergemeentelijke samenwerking van groot belang is. Dit wordt nog versterkt doordat Haaksbergen wil doorgroeien naar een netwerkgemeente.				
3	RW	6-9	<u>Internationale samenwerking</u> Hetzelfde geldt wat het college betreft voor de intensieve samenwerking met partnergemeente Ahaus. Aan de partnerschap met Nagyköros wordt minder belang toegekend, maar kan in de huidige vorm blijven bestaan.				
4	RW	15-0	<u>Huisvestingskosten Noaberpoort</u> Deze vervalt, omdat uit nader onderzoek blijkt dat Wijkkracht/Noaberpoort wel degelijk betaalt voor huisvesting.				
5	LK	19-0	<u>Treasury</u> Onlangs is een dergelijk onderzoek uitgevoerd en was de conclusie dat dit niet leidt tot een verhoging van inkomsten of daling van uitgaven.				
			Programma 1 Veiligheid				
6	RW	10-7	<u>Schrappen uitvoering hondenbeleid</u> Het hondenbeleid is in Haaksbergen, gelet op de afname van het aantal klachten over hondenpoep, succesvol te noemen. Bovendien vormt het een soort				

			tegenprestatie voor het innen van hondenbelasting.				
			Programma 5 Sport, cultuur en recreatie				
7	AP	11-8	<u>Stoppen subsidies sportverenigingen</u> Stoppen met subsidieverstrekking verhoudt zich niet tot criterium 1. Wel dient ook voor dit onderdeel de grondslag voor subsidieverstrekking kritisch bekeken te worden. Dit dient bij de actualisering van de subsidieverordening in het najaar meegenomen te worden.				
8	AP	7-10	<u>Bijdrage zwembad De Wilder</u> Gelet op de keuze van het college verwoord in criterium 2 en de uitkomst van de raadspeiling, komt deze voorziening niet voor een bezuiniging in beeld. In het verleden is het subtropisch zwembad met alle opstallen overgedaan aan Optisport, die de volledige exploitatie voor haar rekening neemt.				
9	AP	9-5	<u>Kulturhus</u> Gelet op afwegingscriterium 8 is het college niet van plan extra middelen beschikbaar te stellen voor het Kulturhus/Theater De Kappen. Het is nu aan de coöperatie om met een inhoudelijk plan voorzien van sluitende exploitatieopzet te komen. Dit zal met het college worden afgestemd en bepalend zijn voor het handhaven van de gemeentelijke bijdrage op hetzelfde niveau.				
10	AP	6-5	<u>RTV Sternet</u> Aangezien binnen een netwerkgemeente (zie criterium 5) communicatie voor samenwerking en informatie-uitwisseling van groot belang is en elders al bezuinigd wordt op communicatiemiddelen, wenst het college de bijdrage aan RTV Sternet op het niveau, zoals dat landelijk geadviseerd wordt, te handhaven.				
11	JHS	12-2	<u>Achterstallig onderhoud groen</u> Wil er aan criterium 6 voldaan worden, dan moeten achterstanden in onderhoud zo snel mogelijk worden weggewerkt. Het college wil de tijdelijke impuls die dat mogelijk maakt dan ook handhaven,				

			mede ingegeven door het feit dat hier al mee begonnen is.				
12	LK	10-7	<u>Stichting Groot Scholtenhagen</u> Stoppen met subsidieverstrekking verhoudt zich niet tot criterium 1. Een kleine raadsmeerderheid verzet zich hiertegen. Het college volgt vooralsnog de meerderheid, maar is wel van mening dat ook voor dit onderdeel de grondslag voor subsidieverstrekking kritisch bekeken moet worden. Dit moet bij de actualisering van de subsidieverordening in het najaar meegenomen worden				
Programma 6 Sociaal domein							
13/15	AP	9-7/	<u>Verlagen inkomensgrens</u> Heeft betrekking op de Bijzondere Bijstand en het minimabeleid. Bezuinigingen op deze budgetten raken direct de zwakkeren in onze samenleving en zijn conform criterium 6 niet gewenst.				
14	AP	10-4	Hebben betrekking op de Bijzondere Bijstand en het minimabeleid. Bezuinigingen op deze budgetten raken direct de zwakkeren in onze samenleving en zijn conform criterium 6 niet gewenst.				
Programma 7 Volksgezondheid							
16	AP	5-9	<u>Diftar</u> Gelet op het door een raadsmeerderheid ingenomen standpunt, ligt verder ontwikkelen van Diftar op dit moment niet voor de hand.				

2.4 Actie 'on hold' (spoor 3)

Om gedurende het jaar 2020 ook stappen te zetten om het jaarresultaat 2020 zo gunstig mogelijk te laten zijn, is met de komst van de projectleider financieel herstelplan ook gestart met de actie 'on hold'. Kern van deze actie is dat er een werkgroep preventief toezicht is gevormd. Daarin zitten, naast de projectleider en het MT, ook deskundigen op financieel en juridisch terrein in. Deze werkgroep beoordeelt alle voorstellen met financiële gevolgen en brengt een advies uit aan het college, waarbij de werkgroep aangeeft akkoord te kunnen gaan met de uitgave of het college adviseert de uitgaven 'on hold' te zetten. Afhankelijk van de aard van de middelen kan het gaan om structurele middelen, die structureel of tijdelijk 'on hold' worden gezet, maar waarvan duidelijk is dat zij in een latere jaarschijf terug zullen keren. Ook kan het gaan om incidentele middelen, die in een 'on hold'-situatie vrijvallen.

Tabel 6 Overzicht van besluiten, die tot de peildatum (1 mei 2020) op hold zijn gezet

- Schoonmaak van de baan van Atletiek Vereniging Haaksbergen	€ 4.000	I	besluit 30-01-2020
- Beleidsplan wegen 2020			
- Aanleg parkeerhavens Broekheurnerweg	€ 6.500	I	besluit 30-01-2020
- Centrumplan de Veldmaat	€ 221.000	T	besluit 30-01-2020
- Vervanging dode bomen	€ 12.655	I	besluit 30-01-2020
- Ronde Hengelosestraat	€ 40.000	K	besluit 05-02-2020
- Grasbetontegels aanbrengen langs gemeentelijke wegen	€ 79.000	T	besluit 05-02-2020
- Diverse onderhoudswerkzaamheden asfalt	€ 55.000	T	besluit 12-02-2020
- Vervanging asfaltverharding	€ 25.000	T	besluit 12-02-2020
- Schilderen ANWB masten	€ 1.168	T	besluit 12-02-2020
- Diverse werkzaamheden wegen en onderhoud	€ 29.040	T	besluit 19-02-2020
- Verkeerstellingen en verkeersquiz basisonderwijs	€ 14.000	T	besluit 19-02-2020
- Inrichting groen rondom monumenten	€ 8.893	T	besluit 16-02-2020
- Inwinnen stedenbouwkundig advies Blankenburgerstraat	€ 4.000	T	besluit 26-02-2020
- Verwijderen invalideliften gemeentehuis	€ 11.868	I	besluit 04-03-2020
- Diverse Controle- en onderhoudshoudswerkzaamheden VRI's	€ 5.000	T	besluit 18-03-2020
	€ 487.124		

Het traject “on hold” levert in totaal **€ 487.124** op. In het najaar van 2020, bij de voorbereiding op de meerjarenbegroting 2021-2024, zal van deze besluiten opnieuw bepaald worden of en in welke jaarschijf ze opgepakt worden. De actie ‘on hold’ zal gedurende de rest van dit jaar worden gecontinueerd.

2.5 Totaaloverzicht

Tabel 7 Overzicht met totaaltelling over de drie sporen

		2020	2021	2022	2023
		X €1.000	X €1.000	X € 1.000	X €1.000
Vertrekpunt	Oorspronkelijke Begroting 2020	-2.115	-418	1.125	1.273
Spoor 1	A Begroting doorlopen	1.154	1.071	728	902
	B Taakstelling sociaal domein	-175	-575	-1.000	-1.300
Spoor 2	A Takenverkenning	494	1.190	1.278	1.235
	B Nieuw beleid	-575	-1.325	-1.500	-1.500
Spoor 3	Actie ‘on hold’	487			
Eindresultaat	Nieuwe begroting 2020 na toepassen herstelplan	-730	-57	631	610

Hoofdstuk 3: Algemene reserve

Het tweede deel van de opdracht is dat de gemeente Haaksbergen binnen zes jaar moet beschikken over voldoende weerstandsvermogen ófwel over een algemene reserve van minimaal drie miljoen euro. Het vertrekpunt is de Eindejaarsrapportage 2019, die uitgaat van een algemene reserve per 31 december 2019 van - € 297.000.

In de Eerste Bestuursrapportage 2019 werd een groot aantal tegenvallers gemeld, waardoor het jaarresultaat terugliep van € 66.000 volgens de oorspronkelijke Begroting 2019 naar - € 2.206.000 in de bijgestelde begroting na de Eerste Bestuursrapportage. Vervolgens deed zich in de tweede helft van 2019 wederom een aantal ontwikkelingen voor dat eraan bijdraagt dat het jaarresultaat er nog slechter uit zou zien (onder meer extra uitgaven sociaal domein). De prognose voor het jaarresultaat werd daarop in de Eindrapportage 2019 bijgesteld en kwam daarmee op - € 3.125.000.

In de periode vanaf de vaststelling van de Eindrapportage 2019 tot nu toe, heeft de wereld niet stilgestaan en zijn er weer diverse ontwikkelingen geweest. Een deel van deze ontwikkelingen drukt op het jaar 2019 en heeft daardoor effect op het jaarresultaat. Enerzijds gaat het hier om een storting in de voorziening pensioenen wethouders (Appa genoemd) en anderzijds het nemen van het nu bekende verlies op het Kulturhus. Appa is een verplichte voorziening die gemeenten hebben in verband met het in de toekomst uitkeren van pensioenen aan (gewezen) wethouders. Daarbij wordt jaarlijks het in de voorziening opgenomen bedrag contant gemaakt. De herberekening is eind 2019 uitgevoerd. De toegepaste (landelijke) rente, waarop de Appa-uitkering wordt berekend, is eind 2019 aanzienlijk gedaald, waardoor een forse aanvulling van de voorziening nodig is. De aanpassing van de Appa-voorziening levert in de jaarrekening een nadeel op van € 650.000.

Bij het Kulturhus gaat het om twee nadelen die meegenomen zijn in de jaarrekening. Enerzijds gaat het om de afwaardering van het pand en de inventaris. Dat levert een nadeel op van ongeveer € 510.000. Anderzijds hebben wij de voorziening 'dubieuze debiteuren' moeten aanpassen in verband met het uitblijven van de betaling van de huur door de stichting. Het betreft hier een aanpassing van ongeveer € 250.000. Op de peildatum 1 mei 2020 was het jaarresultaat nog niet bekend.

Als gevolg van vooral de coronacrisis voert de accountant de controle van de jaarrekening op afstand uit. En zoals gebruikelijk wachten we tot na de controle van de accountant met het communiceren over het resultaat 2019. Hoewel exacte bedragen nog niet te noemen zijn, is al wel duidelijk dat het geprognostiseerde jaarresultaat 2019 verder negatief zal worden beïnvloed, met als gevolg dat het saldo van de algemene reserve nog slechter wordt. Conform de tweede opdracht moet de algemene reserve in een tijdsbestek van zes jaar naar drie miljoen euro, vanwege de eis van weerstandsvermogen.

Het college heeft vooruitlopend op het meerjarenperspectief een stelpost van 1 miljoen euro vanaf de jaarschijf 2021 opgenomen voor aanvulling algemene reserve.

Hoofdstuk 4: Conclusies en aanbevelingen

Dat in een financieel herstelplan de nadruk op de financiën ligt is logisch. Toch is het van groot belang de beleidsmatige, organisatorische en personele aspecten niet uit het oog te verliezen. Wat betreft de beleidsmatige aspecten, spelen niet alleen nieuwe uitdagingen (en daar heeft een ambitieuze gemeente als Haaksbergen er genoeg van) een belangrijke rol. Ook moet er voldoende oog zijn voor de risico's en bedreigingen. In dat kader moet natuurlijk gewezen worden op de gevolgen van het coronavirus, die op vele beleidsterreinen hun sporen zullen achterlaten. Daarnaast is het wachten op de nieuwe verdeelsleutel voor de Algemene Uitkering van de Rijksoverheid.

Wat betreft de beleidsaspecten is voor Haaksbergen met name van belang (in willekeurige volgorde):

- Instellen toetsgroep met als taak integrale toetsing van alle B&W-stukken: beleidscontrol, financial control, juridische control en communicatie. Bevindingen meegeven aan gemeentesecretaris voor opstellen B&W-agenda.
- Een nieuwe en duidelijk procedure voor de routing van B&W-stukken ontwerpen en invoeren.
- Per raads- en commissievergadering de toezeggingen vanuit het college vastleggen en eenduidig vaststellen.
- Het opstellen van een nieuwe subsidiesystematiek.

Veel organisatorische aspecten zullen een plek krijgen in de op te stellen besturingsfilosofie. Niet alleen de politieke spelregels zullen hierin een plek krijgen, maar er zal vooral ook aandacht moeten worden besteed aan:

- Haaksbergen als netwerkgemeente: Nader onderzoek naar het uit huis plaatsen van de afdeling bedrijfsvoering bij de gemeenten Hengelo of Enschede. Wat zijn de pluspunten en wat zijn de risico's. Uitwerken van de Businesscase Bedrijfsvoering.
- Control op budgethouderschap: ligt nu laag in de organisatie, is te veel verspreid (58 budgethouders) daarom soms zonder control.
- Goede afbakening taken/verantwoordelijkheden B&W en gemeenteraad.
- Beschrijving P&C-cyclus met daaraan gekoppeld resultaat- en verantwoordingsgesprekken tussen enerzijds gemeentesecretaris en afdelingshoofden en anderzijds afdelingshoofden en medewerkers.
- Het invullen van de functie concerncontroller om grip te krijgen op de beleidsstukken en het vierogen-principe weer in te voeren.
- Het invoeren van accounthouderschap voor de verbonden partijen en andere belangrijkste partners (Twente Milieu, ROZ, SWB, GBTwente, SZ-Hengelo) door ook tussentijdse rapportages te bespreken en eventueel daarop bij te sturen.

Wat betreft de personele aspecten is het opstellen van een duidelijk functiehuis (soorten functies in een organisatie) met heldere koppeling van functies aan taken van groot belang:

- Taakvolwassenheid en eigenaarschap bij medewerkers verder ontwikkelen.
- Projectmatig werken en/of opgavegericht werken invoeren.
- Begroting zien en gebruiken als huishoudboekje. Kortom, aandacht besteden aan de budgetten en gebruiken als sturings- en verantwoordingsinstrument (en hierover gesprekken voeren tussen gemeentesecretaris en afdelingshoofden).
- Bij voorbereiding begroting meer de rekeningresultaten van de afgelopen jaren betrekken.
- De gevolgen van de Businesscase Bedrijfsvoering voor de organisatie verwerken.